

vakblad voor
informatieprofessionals

01

Ervaringen
uit de advocatuur

**Kennis-
management**

02

Vervagende grenzen
tussen bibliotheek,
archief en museum

Rijksmuseum

03

Marktplaats
voor bladmuziek

**Startup
NeoScores**

04

Nieuw museum
mét bibliotheek

**Yves
Saint Laurent**

**Open
science**

Informatie-
professionals
pakken hun rol

Erfgoed - advies,
detachering & projecten

Reekx

Cultureel Erfgoed

Cultureel Erfgoed is van iedereen en moet voor iedereen bereikbaar zijn. Reekx registreert, ontsluit en digitaliseert uiteenlopende collecties.

Meer weten?

070 - 300 06 84

info@reekx.nl

www.reekx.nl

2017 08

12

13

16

22

28

12 **Ria Warmerdam**
Startup NeoScores

Via Gustav, een 'marktplaats voor bladmuziek', kun je bladmuziek kopen en downloaden naar smartphone, tablet of computer.

13 **Michiel Nijhoff**
Musée Yves Saint Laurent Marrakech

Onlangs opende Musée Yves Saint Laurent Marrakech, gewijd aan de fameuze modeontwerper. De bijbehorende bibliotheek bevat vele kostbare uitgaven.

16 **Dafne Jansen en Leen Liefsoens**
Pak je rol in open science

Cases van de Universiteit Utrecht, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en KNMI laten zien dat informatieprofessionals bij open science een rol van betekenis spelen.

22 **Ronald de Nijs**
Marnix Weusten
over kennismangement

In de wereld van de advocatuur zette Marnix Weusten kennismangement op de kaart. 'Kennismangement ontwikkelt zich richting innovatie'.

28 **Ronald de Nijs**
Saskia Scheltjens
over vervagende grenzen

Saskia Scheltjens leidt de nieuwe afdeling Research Services bij het Rijksmuseum Amsterdam. 'De grenzen beginnen te vervagen tussen wat precies een bibliotheek, een archief en een museum is'.

En verder

06 Nieuws

08 Standplaats Londen

Magazine 'Dutch Crossing' 40 jaar jong

09 Top of sof Sleepwet, FBI & Bits of Freedom

15 Wisselcolumn Vincent Robijn

20 Q&A Hilde van Wijngaarden

21 Column Geert-Jan van Bussel

33 Juridische kwesties

Ook kerkbibliotheek moet leenrecht betalen

34 Werkrituelen Elisabeth Wiessner

35 Lifehacking Van spraak naar tekst

38 IPlingo PeaceTech

39 Column Frank Huysmans

REDACTIONEEL

Waar let je op bij het inventariseren van schades in archief- en bibliotheekmateriaal? (pagina 36)

Edwin Mijsbergen bespreekt het boek *Twintig jaar bibliotheekvernieuwing* (pagina 26)

Elisabeth Wiessner, coördinator van de Airport Library, vertelt over haar werkrituelen (pagina 34)

Zijn selfies en snaps iets van nu? Mattie Booms proefschrift bewijst het tegendeel (pagina 6)

Open Science Week

Het is Open Access Week als deze IP ter perse gaat. Zou het niet een goed idee zijn die naam te veranderen in Open Science Week? Mede onder impuls van de Europese Unie gaat het in Nederland dankzij het Nationaal Plan Open Science niet alleen om toegang tot publicaties voor iedereen. Zo'n beetje het hele wetenschappelijke onderzoeksproces wordt 'open'. Redacteuren Dafne Jansen en Leen Liefsoens beschrijven de belangrijke bijdrage die informatie-professionals aan deze ontwikkeling kunnen leveren. Drie cases in de Universiteit Utrecht, de Hogeschool Arnhem en Nijmegen en het KNMI laten zien waaruit die bijdrage zoal kan bestaan.

Niet alleen voor de open wetenschap zijn ip'ers van waarde, laten de twee grote interviews door Ronald de Nijs zien. Saskia Scheltjens geeft leiding aan een reorganisatie binnen het Rijksmuseum die de wetenschappelijke informatiefunctie van het museum moet versterken. Data uit diverse bronnen – de bibliotheek, de archieven, de

objectdocumentatie, de digitale beelden van de objecten en onderzoeksdata – zijn samengebracht. Daarmee kunnen de objecten in de collectie op een rijkere manier worden beschreven en geanalyseerd.

Jurist en informatiseringspionier Marnix Weusten kijkt terug op zijn carrière in het kennismanagement die zich grotendeels binnen de wetenschap en juridische ondernemingen afspeelde. Het gesprek geeft een bijzonder inkijkje in de kennismanagementpraktijk van advocatenkantoor Stibbe. Ook vertelt Weusten waar het naartoe gaat met kennismanagement: het schuift op in de richting van business development.

In deze IP lees je ook over de bibliotheek in het museum Yves Saint Laurent in Marrakech dat in oktober is geopend, schotelt Edwin Mijsbergen je zijn recensie van het boek van Wim Keizer over twintig jaar bibliotheekvernieuwing voor, en leer je een Vlaamse webshop voor bladmuziek kennen.

Frank Huysmans

Reageren?

Mail naar redactie@informatieprofessional.nl

COLOFON

IP is samen met Informatie-Professional.nl het onafhankelijke platform voor de informatiespecialist van vandaag en morgen. De lezers werken in de informatie-, bibliotheek-, archief- en erfgoedwereld.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (21ste jaargang) van Uitgeverij IP
Charlotte van Pallandtlaan 18
2772 TR Voorburg
tel. 06-44 09 19 85
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan 18,
2772 TR Voorburg, tel. 06-44 09 19 85,
e-mail redactie@informatieprofessional.nl.

redactie

Maarten Brinkerink, Wilbert Helmus, Frank Huysmans, Dafne Jansen, Vincent Janssen, Alice de Jong, Evelien de Jonge, Andrea Langendoen, Leen Liefsoens, Edwin Mijsbergen, Paul Nieuwenhuysen, Ronald de Nijs (eindredacteur), Matthijs van Otegem, Eric Sieverts en Daniël de Vette.

vormgeving

Eric van den Berg, egfvdbg@upcmail.nl,
Tom van Staveren, graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Geert-Jan van Bussel, Miluska Dorgelo, Rob Feenstra, Marja Kingma, Michiel Nijhoff, Vincent Robijn, Raymond Snijders en Ria Warmerdam.

abbonementen

Voor abonnementsprijzen en andere informatie zie InformatieProfessional.nl.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren in blad of op de site: Rajin Roopram, e-mail rajin.roopram@kbenp.nl, tel. 06-15201724.

Het verlenen van toestemming tot publicatie in dit tijdschrift strekt zich tevens uit tot het in enigerlei vorm elektronisch beschikbaar stellen.

GO opleidingen

Cursusagenda november-december 2017

17/11	KWALITEITZORG	GAAT ZEKER DOOR
21/11	SEMANTISCH ZOEKEN	
22/11	KLANTGERICHT COMMUNICEREN EN ADVISEREN	GAAT ZEKER DOOR
23/11	PRAKTISCH PROJECTMANAGEMENT	
24/11	AUTEURSRECHT	
27/11	STORYTELLING	
30/11	MARKETING VOOR INFORMATIEDIENSTEN	GAAT ZEKER DOOR
30/11	OPLEIDING INFORMATIESPECIALIST	GAAT ZEKER DOOR
30/11	OPLEIDING RECORDSMANAGER	GAAT ZEKER DOOR
01/12	INSTRUCTIEVAARDIGHEDEN	GAAT ZEKER DOOR
01/12	COMMUNICEREN IN EEN VERANDERENDE ORGANISATIE	
06/12	ZOEKEN EN VINDEN VAN BEELD EN GELUID	
07/12	PRIVACY EN DIGITAAL GEGEVENSBEHEER	
12/12	WETGEVING VOOR DE DIGITALE INFORMATIEHUISHOUDING	

Informatie- professionals pakken hun rol in open science

Nederland zet koers richting een open vorm van wetenschapsbeoefening, getuige onder andere de lancering van het Nationaal Plan Open Science (NPOS) afgelopen februari en het nieuwe regeerakkoord dat stelt dat open access en open science de norm worden in wetenschappelijk onderzoek. Open science heeft als doel om wetenschappelijke kennis op transparante wijze en voor een breed publiek te publiceren. Dat vergt een herijking van onderzoek doen, samenwerking tussen onderzoekers en de wijze waarop kennis wordt gedeeld en de wetenschap wordt georganiseerd. Informatieprofessionals kunnen hierbij een rol van betekenis spelen, zoals blijkt uit cases van de Universiteit Utrecht, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en KNMI. Maar eerst een korte toelichting op open science en het NPOS.

Dafne Jansen en Leen Liefsoens *****

‘Open science is geen nieuw begrip, maar wordt als paraplu-term steeds vaker gebruikt. Het omvat begrippen als open data en open access’

‘Dankzij informatie- en communicatietechnologie en globalisering ontstaan nieuwe kansen voor het uitwisselen van resultaten van wetenschappelijk onderzoek – publicaties, onderzoeksgegevens – en zelfs van methoden en praktijken van wetenschapsbeoefening.’ (Citaat uit NPOS)

Wetenschappelijk onderzoek wordt voor een groot deel gefinancierd met publiek geld – en zou dus ook voor het publiek toegankelijk moeten zijn. Hoe? Door het onderzoeksproces inzichtelijk te maken en

de onderzoeksresultaten in de vorm van zowel data als publicaties vrij beschikbaar te stellen. Ook de kwaliteit van het onderzoek heeft baat bij meer openheid. Het is gemakkelijker om voort te bouwen op het werk van collega-wetenschappers, als je zoveel mogelijk weet over hun methoden en praktijken, en deze eventueel kunt reproduceren. Vrije beschikbaarheid van onderzoeksresultaten zorgt er tevens voor dat zowel mensen in het beroepsveld als ‘burgers’ gebruik kunnen maken van de nieuwste inzichten, én dat wetenschappers

Wetenschappers adviseren over metadata

Otto Lange maakt deel uit van het Research Data Management-supportteam, een groep informatieprofessionals die onderzoekers van de Universiteit Utrecht assisteren en adviseren bij de beschrijving van dataverzamelingen. 'Om het hergebruik van datasets te stimuleren, moeten ze zinvol beschreven worden. Als wetenschappelijk metadataspecialist help ik onderzoekers hierbij. Ik adviseer hen over beschikbare (metadata-)standaarden en over de wijze waarop deze kunnen worden gebruikt,' aldus Lange.

Hij wordt in het RDM-supportteam vergezeld door twee bibliotheekmedewerkers, drie ICT-medewerkers en een security officer. Samen kunnen zij een breed scala aan diensten bieden; van advies bij het schrijven van een datamanagementplan tot ondersteuning bij de opslag van grote datasets en high performance computing (computers met extra grote rekenkracht). Als metadataspecialist doet Lange meer dan

Otto Lange

alleen het adviseren over standaarden: hij helpt onderzoekers ook om over de grenzen van hun eigen onderzoek en hun eigen vakgebied heen te kijken. Dit doet hij onder meer door het

belang uit te leggen van het gebruik van gestandaardiseerde terminologie (vocabulaires). 'Een voorbeeld is aardwetenschappelijk onderzoek: om adequaat te kunnen handelen in het geval van grote natuurrampen als aardbevingen of tsunami's moeten wetenschappers kennis hebben van de oorzaken van complexe processen die zich afspelen in de aardkorst. Hiervoor is het noodzakelijk om data uit veel verschillende onderzoeksvelden te combineren. Om die gegevens te kunnen koppelen moet de interpretatie van gehanteerde begrippen eenduidig zijn, dat wil zeggen: onderzoekers uit de verschillende disciplines dienen overeenkomstige terminologie te gebruiken voor overeenkomstige eigenschappen. Een belangrijke bijkomstigheid van uniformiteit en standaardisatie van terminologie is dat waardevolle onderzoeksdata beter (online) vindbaar wordt, wat vanzelfsprekend een belangrijke aanjager zal zijn voor het hergebruik van wetenschappelijke data.'

die over weinig financiële middelen beschikken ook toegang hebben tot diezelfde kennisrijkdom.

De voordelen zijn duidelijk, en globalisering en ICT kunnen het faciliteren... maar is open science ook de trend?

Voorlopers

Aan de ene kant zijn er voorbeelden van vakgebieden die al sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw bezig zijn met open wetenschapsbeoefening. Denk aan een initiatief als de GenBank (gestart in 1982), een vrij toegankelijke database met genetische sequenties. Of neem ArXiv (gestart in 1991), een vrij toegankelijke 'preprint server' die gebruikt wordt om – in eerste instantie – de publicatie van onderzoeksresultaten in de natuurkunde te versnellen. Aan de andere kant zijn er voorbeelden van moeizame onderhandelingen over de beschikbaarheid van wetenschappelijke artikelen tussen de Nederlandse universiteiten (verenigd in de Vereniging van Universiteiten, VSNU) en wetenschappelijke uit-

geverijen als Elsevier en Oxford University Press. Uit deze onderhandelingen blijkt dat 'open' nog geen overtuigend verdienmodel is in de ogen van sommige spelers, of beter gezegd: dit model levert de uitgeverijen minder op.

Nationale regie

Meer regie op nationaal niveau kan het verschil maken. Al in 2013 breekt staatssecretaris Sander Dekker (OCW) via een kamerbrief een lans voor open access. Die lans is een nuttig wapen gebleken in de moeizame onderhandelingen tussen universiteiten en uitgevers, getuige de groeiende lijst met 'deals'. Afgelopen februari vloede het Nationaal Plan Open Science uit de pen van onder andere onderzoeksinstituten zoals NWO, KNAW en De Jonge Akademie, de universiteiten verenigd in de VSNU, de hogescholen verenigd in de VH en de universiteitsbibliotheken en Koninklijke Bibliotheek verenigd in het UKB. En als kers op de taart is er nu het nieuwe regeerakkoord waarin open access en open

science benoemd worden als de norm in wetenschappelijk onderzoek.

Nationaal Plan Open Science

Open science is geen nieuw begrip, maar wordt als 'parapluterm' de afgelopen tien jaar wel steeds vaker gebruikt. Het omvat begrippen als open data (het eerder genoemde GenBank) en open access (ArXiv). Ook de doelen in het Nationaal Plan Open Science komen niet uit de lucht vallen. Het plan wil bestaande ambities, deels geformuleerd in Europees verband, bundelen. Denk daarbij aan ambities als '100% open access publiceren in 2020' (streven van de EU-Raad van ministers eind mei 2016) en 'onderzoeksdata optimaal geschikt maken voor hergebruik'.

Ook willen de initiatiefnemers iets toevoegen aan die ambities, namelijk door een onderzoek te starten naar de wijze waarop open science onderdeel gaat uitmaken van 'het evaluatie- en waarderingsproces voor onderzoekers, onderzoeksgroepen en onderzoeksvoorstellen'. Ten slotte wil men

Nieuwsgierig naar de rest?

**Bestel gratis een
proefnummer van
InformatieProfessional**

Stuur een mail naar
administratie@informatieprofessional.nl
ovv 'proefnummer'